

Suffragette

En filmhandledning från Svenska Filminstitutet

Bild: Noble Entertainment

Rek för åk 7-9, gymnasiet

Utifrån kvinnorna på ett tvätteri i sekelskiftets London skildrar den brittiska filmen **Suffragette** en dramatisk tid i kvinnorörelsens historia. Centralpersonen Maud genomgår en omvälvande förändring när hon dras in i striden för kvinnlig rösträtt. **Suffragette** skildrar vanmakten när orden tar slut och våld ter sig som enda vägen även när det kräver stora offer. Filmen utgör en utmärkt utgångspunkt för samtal om jämställdhet, aktivism och demokrati.

Handling

London 1912. Det stora tvätteriet Glasshouse Laundry styrs med järnhand av Mr Taylor. Han har ett gott öga till Maud vars man Sonny också arbetar på tvätteriet. När Maud går ett ärende i bevittnar hon hur en kvinna plockar fram gatstenar ur en barnvagn. Hon kastar dem mot ett skyltfönster och skriker; ”Rösträtt åt kvinnor!” Tumult utbryter när fler kvinnor kastar sten och Maud befinner sig plötsligt mitt i den pågående kvinnokampen som förs av de så kallade suffragetterna. Förskräckt springer hon för att ta spårvagnen hem till sin man och sonen George.

Violet, som är ny på tvätteriet, är en av de aktiva suffragetterna och uppmanar Maud att ansluta sig till kampen. Även ministerhustrun Alice Haughton agiterar på gatorna och har lyckats driva igenom att arbetarkvinnor i hela landet ska få vittna om sina villkor. Violet blir utvald att representera tvätteriet.

Maud blir bekant med en av de mer hårdföra suffragetterna, apotekaren Edith Ellyn. Samma dag som kvinnorna bjudits in att vittna dyker Violet upp med sönderslaget ansikte efter att ha blivit miss-handlad av sin man. Maud träder in i hennes ställe och för hennes och de arbetande kvinnornas talan inför ministrarna i parlamentet vilket hon klarar med bravur.

En stor manifestation av kvinnor inväntar premiärministerns besked utanför parlamentet. När det står klart att någon rösträtt inte är att vänta uppstår starka protester som slås ned av polis. Polisens under-rättelsetjänst kartlägger de aktiva kvinnorna av vilka några arresterats flera gånger. I den massarrestering av hundratals som nu blir följden ingår Maud, Edith, Violet och Alice.

Maud blir förhörd av Mr Steed som uppmanar henne att sluta med sina aktioner. Hon svarar trotsigt att hon inte är suffragett men att politikerna har svikit. I fängelset finns också Emily som avtjänat mest tid bakom lås och bom av dem alla och även hungerstrejkat. När kvinnorna lämnar fängelset har 1912 övergått i 1913.

Maud belönas med suffragetternas medalj. Maken Sonny däremot skäms över sin hustru. Violet får sparken från tvätteriet, men hennes tolvåriga dotter Maggie får en särskild god position hos Mr Taylor. Suffragetterna är nu uppspelade inför att äntligen få höra kampens förgrundsgestalt, den mytomspunna Mrs Pankurst, tala. Mrs Pankhurst konstaterar att det är slutprat. Nu krävs handling. ”Vi vill inte vara lagbrytare. Vi vill vara lagstiftare!” Hon ingjuter mod och kämpaglöd i kvinnoskaran som strax anfalls av polisen.

Sonny kör Maud på porten och förbjuder henne att träffa George som

Bild: Noble Entertainment

han beslutar sig för att adoptera bort. Mr Steeds förhör Maud igen. Istället för att låta sig övertalas att upphöra med sin aktivism ansluter hon sig till de mest militanta i gruppen. Polis och politiker mobiliserar sig.

Under Ediths ledning bestämmer sig Maud och Emily för att spränga en ministers sommarställe, efter att ha placerat sprängladdningar i brevlådor och vid telefonledningar runt om i staden. Maud fängslas för att ha deltagit vid illegala möten. Denna gång blir fängelsevistelsen tuff och när hon matvägrar tvångsmatas hon till sist. Polis och politikerna vill inte skapa några martyrer i onödan.

I suffragetternas högkvarter har polisen slagit till och gripit flera. Det talas om att Mrs Pankhurst riskerar ett långt fängelsestraff. Den enda som kan benåda henne är kungen. Därför måste de få monarkens uppmärksamhet. Men hur?

De läser i tidningen att det kommer äga rum en stor hästkapplöpning inför tusentals människor där Georg V kommer att närvara.

Maud och Emily åker dit och beblandar sig med publiken. Emilys enda chans att synas med sin banderoll är att närma sig banan där hästarna galopperar fram. Hon uppmanar Maud att ”aldrig ge upp kampen” innan hon plötsligt tränger sig förbi åskådarna och ställer sig mitt framför de framrusande hästarna. Hon blir nersprungen och dödligt skadad av kungens häst.

Maud bestämmer sig för att befria Maggie, Violets dotter från tvätteriet och ser till att hon får tjänst som hjälpreda hos Alice, ministerhustrun. Maud, Edith, Violet och de andra suffragetterna förbereder sig för Emily Davisons begravning. Den får stor medial uppmärksamhet och hon föräras en statsmannalik kortege genom London. Efter hennes kista marscherar förutom präster, tusentals vitklädda kvinnor med sorg-band, fanor och banderoller.

Kamp med ord eller handling

De tidigaste förkämparna för kvinnlig rösträtt, suffragetter, organiserade sig redan 1865 i England. 1903 bildade Emmeline Pankhurst och hennes döttrar WSPU eller Women's Social and Political Union utifrån ett missnöje kring hur rösträttsfrågan hanterades. Men också ur en övertygelse att om kvinnor själva kämpade för sina rättigheter skulle de också erhålla respekt och jämställdhet. När *Suffragette* utspelar sig har rörelsen funnits i tio år och de aktivas metoder, som tidigare handlat om civil olydnad, demonstrationer, agitation, kampanjer och störande av ordning, har övergått i alltmer våldsamma handlingar.

Deras argument hade ignorerats och uppmuntrade av bland annat Mrs Pankhursts uppmaning: ”Det är handlingar, inte ord som kommer att ge oss rösträtt”, börjar kvinnorna anamma våldsammare metoder. De kastar sten, lägger bomber i brevlådor, saboterar ledningar och utför attentat mot byggnader. Dock i förvissningen att ingen uppehåller sig där.

Första gången Maud kommer i kontakt med den våldsamma sidan av kampen är när hon bevittnar kvinnan som kastar sten mot skyltfönster. Maud chockeras av händelsen och anser inte att det är ett respektabelt sätt att visa missnöje på medan Violet menar att de måste göra vad de kan: ”Vill du att jag ska respektera lagen, då får du se till att lagen är respektabel.”

- Maud motsätter sig först de våldsamma metoderna men ändrar uppfattning under berättelsens gång. Vad får henne att inta en annan inställning?
- En kvinna med barnvagn kastar sten. Det finns en stark kontrast i den bilden. Kvinnor i den för tiden strikta klädseln med långa kjolar, smala liv och hatt och de våldsamheter de ger sig in i och utsätts för skiljer sig från den gängse bilden av kvinnan.
- Hur ser vi på bilden av kvinnan i en typ av sammanhang som kanske

Bild: Noble Entertainment

mest varit en manlig domän, våldsamt motstånd, våld och aggression?

- Kvinnorna i filmen utstår polisens brutalitet då de angräps med hugg och slag även när de bara samlats för att vara åhörare. Deras revolt är också ett svar på manligt förtryck och våld i allmänhet. Genom att matvägra i fängelset använder de sina kroppar som protest. Emily är så drastisk att hon använder sig själv för att stoppa kungens häst. Fundera på hur kvinnornas kroppar rent fysiskt blir ett slagfält i kampen för rättvisa. Finns det politisk laddning i kvinnors kroppar på andra sätt än i mäns kroppar?
- Rörelsen är splittrad sägs det i filmen. Och just våldet är en avgörande skiljelinje. Hur ser de olika kvinnorna på sin roll i kampen? Vilka kvinnor intar en mer militant hållning? Hur motiverar de sina handlingar? Vilken press sätter det på andra? Vad får dem att tvivla på att ordens makt inte räcker till? Vilken förståelse kan vi ha för deras desperation?
- Utifrån *Suffragette* kan man diskutera grundläggande dilemman kring moral, etik och hur långt man i ett samhälle kan gå för att genomdriva sina frågor.
- Hur tänker ni kring dessa stora frågor? Har man rätt att ta till våld under några omständigheter? Löser det problem eller skapar nya? Vad vinner man på icke våldsamt motstånd? Hur tänker ni kring viljan att ta till våld? Är det något som finns hos oss alla?
- Trots att kvinnorna, som visserligen övar självförsvar, inte har ett fysiskt övertag skrämmer de både politiker och polis. Hur lyckas de med det? Vad är det som skrämmer männen i kvinnornas agerande? Fundera över hur de flesta män i filmen bemöter suffragetternas bestämdhet inför att genomföra sina mål. Vad tror ni männen upplever som hotfullt?
- ”Är ni suffragett?”, frågar Maud Edith, underförstått att hon inte själv är det. Fundera över begreppet. Ta reda på vad det betyder. Vilken laddning finns i ordet? När börjar Maud kalla sig själv suffragett och vad får henne att själv att identifiera sig själv med ordet?
- Att män och pojkar samlas i gäng, de må vara fotbollshuliganer,

politiskt extrema grupper eller medborgargården är vardagsmat. Pone-
ra att dessa grupper skulle bestå av enbart kvinnor. Hur skulle samhäl-
let reagera då? Finns det olika måttstockar kring män och kvinnor när
det gäller våldsamma yttringar?

Jämlikhet

I filmens inledning hörs en politiker redogöra för orimligheten i att
kvinnor skulle ha rösträtt genom att säga: ”Kvinnor varken besitter
lugnet eller det balanserade sinnelag som krävs för att bedöma eller
utöva politiska förehavanden.”

Kvinnorna vid den här tiden är uppenbart en andra klassens
medborgare. Vad som också talade emot att kvinnor skulle rösta var att
samhällets sociala struktur skulle hotas. De behövdes i hemmen.
Dessutom fanns ju deras fäder, makar och bröder där som deras
representanter.

- När polisen samlas efter Mrs Pankhursts tal arresterar de inte den
stora skaran kvinnor utan skickar hem dem, så att deras respektive
makar får ’ta hand om dem’. Mr Taylor säger att Violets make borde
slå lite vett i henne. Fundera över hur männen talar och ser på kvin-
norna i deras närhet. Polisen, politikerna, arbetskollegor och män på
gatan.
- Maskinhjulen rullar och hetvattenången ligger tät över tvätteriet där
framför allt kvinnor arbetar. Med värkande kroppar, svettiga nackar
och sönderfrätta händer sliter de under osäkra förhållanden för usla
löner. Filmen uppehåller sig i de världar som var arbetarkvinnornas.
Arbetsplatsen och det enkla hemmet. Men kvinnokampen för dem ut
på gatorna och in i parlamentet. Fundera över vilka miljöer kvinnorna
rör sig i. Vilka är deras territorium, vilka är männens? Hur betraktar
Mr Taylor sin kvinnliga personal? Hur ser kvinnornas fysiska ställning
i tvätteriet ut i förhållande till deras chef? Hur är själva lokalen upp-
byggd? Vad berättar deras kroppar om deras arbetssituation?
- Maud vittnar om att hennes lön är lägre än männens trots att de
arbetar kortare pass. Dessutom ställer hon sig att tvätta även när hon
kommer hem. Kampen för rösträtt var som filmen beskriver också en
kamp i ett vidare perspektiv.
För bättre arbetsförhållanden, högre löner, rätt till högre positioner

Bild: Noble Entertainment

i samhället, jämlikhet med männen i allmänhet och social rättvisa i synnerhet. Demokratiska rättigheter för alla. Suffragetterna såg det här som något självklart och var beredda att offra mycket för att uppnå sina mål. Vilka offer får kvinnorna i filmen göra?

- Mauds man säger att hon inte behöver engagera sig i kvinnorrörelsen. Han finns ju där för att ta hand om henne. När hon blir en beryktad suffragett påverkar det också hans liv. Hur reagerar han när hennes engagemang ökar? Hur ser han på deras familj? Vilka reaktioner befarar han från omgivningen?

- Poliskommissarie Steed är en man som återkommer och konfronterar Maud. Han ömsom uppmanar henne att sluta vara aktivist och ömsom säger sig känna igen unga kvinnor som henne och ger henne råd. Fundera över hans plats i berättelsen. Hur uppfattar ni honom? Motarbetar eller stödjer han Maud?

- I slutet ser vi en manshand ta Emilys flagga och knuckla ihop den. I verkligheten lär en man ha tagit hand om flaggan. Han virade senare in sitt lilla barn i den och anslöt sig till Emilys begravningståg. Hur uppfattar ni människans agerande i *Suffragette*? Vilka män visar sympati med, eller till och med stödjer kvinnornas kamp? Är skildringen av männen nyanserad? Finns det kvinnor som motsätter sig rösträtten för kvinnor? Hur tror ni de resonerar?

- Suffragetterna var sin tids mest aktiva feminister och olika perioder och olika länder har haft och har sina kvinnorrörelser. I Sverige har vi haft 70-talets Grupp 8 och det kvinnliga nätverket Stödstrumporna. Hur ser kvinnokampen ut i dagens svenska samhälle? Hur såg den samtida kvinnokampen i Sverige ut när suffragetterna var som mest aktiva? När fick kvinnor rösträtt i Sverige? Vilka rörelser känner ni till i andra länder? Finns det någon global rörelse? Ta gärna reda på mer om vilka kvinnorrörelser som har drivit fram avgörande förändringar i världen?

Ordet feminism är ett av vår tids mest omdiskuterade begrepp. En del menar att det bara finns en definition, andra kan se flera. Vissa talar om 'gammelfeminism'. Några känner sig inte hemma i en viss typ av feminism utan utövar feminism utifrån sin synvinkel.

- Vad tänker ni om detta brännheta ord? Vad betyder det för er? Hur används det i debatten och i medierna? Vem inbegrips i den feministiska kampen? Vad är grundläggande feministiska värderingar enligt er?

Kvinnoliv

Suffragette är ett stycke kvinnohistoria på flera nivåer. Så när tjugofyåriga Maud berättar om sitt liv ensam på en stol, omringad av idel manliga ministrar, för hon inte bara sin egen talan utan hela det kvinnliga arbetarkollektivets.

- Hur beskriver Maud sitt liv och sin mammas levnadsvillkor? Vilken bild ger hon av sitt arbete och förhållandena för kvinnorna där? Hur ser hennes karriär ut? Hur reagerar de som lyssnar?

- ”Det finns andra sätt att leva det här livet”. Med dessa ord avslutar Maud sin berättelse inför ministrarna. Vad tänker ni er att hon hoppas av detta annorlunda liv?

- Filmen beskriver också en liten familj som förändras. Sonny anser att Mauds roll är som hustru och inget annat. Hur ser deras familjeliv ut och hur förändras det genom hennes nya engagemang? Vilken är deras respektive roll i familjen? Hur ser deras respektive relation till sonen ut?

- Om livet i stora delar handlar om ett socialt arv och rollen som kvinna i generationer sett likadan ut, så visar filmen också på de som försöker bryta mot det. Vilken livshistoria tecknar apotekaren Edith?

- ”Underskatta aldrig den kraft vi kvinnor har för att forma våra öden”, säger Mrs Pankhurst. Kvinnorna delar erfarenheter av hårt arbete, barn, våld i hemmet, sexuella trakasserier och rädslan för att inte kunna försörja sig och sin familj. Men det finns också en stark gemenskap och lojalitet mellan dem. Hur stöttar och uppmuntrar kvinnorna varandra i stort och smått? Vad får Maud att ’rädda’ Violetts tolvåriga dotter från tvätteriet?

Klassamhälle

Storbritannien vid 1900-talets början är ett strikt klassamhälle. En monarki där man vet sin plats och arbetaren kan döpa sin son efter kung George men ändå inte räkna med att någonsin få röra sig i samhällets övre skikt. Men i suffragetternas kamp förenades kvinnor med olika bakgrund. Inte desto mindre skilde sig förutsättningarna åt och konsekvenserna blev olika beroende på varifrån man kom. Filmen beskriver arbetarnas miljöer med tvätteriet och de trånga gränderna, och bakgårdar där tvätten hänger på tork i kontrast med maktens London, parlamentet.

EN FILMHANDLEDNING UTGIVEN AV FILMINSTITUTET

- Fundera över hur det ser ut hemma hos Maud, Sonny och George?

• När Maud kommer hem och har tagit ett glas med ministerhustrun Alice säger Sonny surt att hon kan ju ha råd med sånt. Hon på sina höga hästar. När Maud föreslår att de ska åka till havet med sonen som är sjuklig säger han: ”Köp dig inte champagne med ölpengar, Maud”. Vad menar han med det? Vad tänker Sonny om överklassen? Hur ser han på sin egen plats i samhället?

Rörelsens frontfigur Mrs Pankhurst kommer från en välbärgad familj, liksom ministerhustrun Mrs Houghton som har helt andra ekonomiska möjligheter än Maud.

- Hur tar sig detta uttryck i filmen? Vad kan Alice Haughton bidra med? Vilka privilegier kan hon åtnjuta som arbetarkvinnorna står utan? Vad tror ni de mer välbärgade kvinnorna kunde lära sig av arbetarklassen?

- Precis som i en armé förenas människor från olika grupper i samhället. Vilka symboler förenar suffragetterna över klassklyftorna? Hur visar Mrs Pankhurst att hon inte räds att själv ta ansvar att inte gömma sig bakom sin ställning?

Att sprida ett budskap

Filmens manusförfattare Abi Morgan hade först tänkt skriva en biografisk historia om suffragetternas frontkvinna Emmeline Pankhurst. Men under researchen i arkiven fann hon och regissören Sarah Gavron tidigare ohörda röster från alla de arbetarkvinnor som deltagit i kampen och fokuserade berättelsen på dem. Filmen blandar sålunda riktiga karaktärer med fiktiva.

Historieskrivning handlar om vem som skriver den och vad man väljer att lyfta fram. Mrs Pankhurst och intellektuella kvinnor från medelklassen har kommits ihåg medan arbetarnas perspektiv inte har uppmärksamats i samma utsträckning. I filmen figurerar Mrs Pankhurst endast någon minut. Inte desto mindre svävar hennes ande över hela berättelsen.

- Maud hinner få några uppmuntrande ord om att aldrig ge upp kampen från Mrs Pankhurst. Men för de flesta blir Pankhurst ett symboliskt ideal vars mantra de för vidare. Fundera över hur filmen bygger upp bilden av henne trots att hon inte syns i bild. Vilket inflytande har hon på sina anhängare? Vad betyder en stark ledare för att människor ska organisera sig?

Suffragette har valt att fokusera på de brittiska arbetarkvinnorna där tusentals fängslades i den ovanligt brutala kampen. Filmen har också beskyllts för att vara något endimensionell och endast framhålla det vita perspektivet och därmed förbise en del av historien. Exempelvis var den indiska prinsessan Sophia en framstående suffragett. Den indiska kvinnorrättsaktivisten Madame Bhikaji Cama höll redan 1910 ett tal i Kairo där hon deklarerade: ”Vad jag kan se finns här bara hälften av Egyptens invånare representerade. Får jag fråga var den andra hälften befinner sig?”

Likaså fanns det redan i slutet av 1800-talet i USA en stark och inflytelserik afroamerikansk kvinnorörelse med tongivande ledargestalter som Naomi Anderson och Mary Ann Shadd. Ta reda på mer om suffragetter och frontfigurer av annan etnicitet än den brittiska.

- *Suffragette* beskriver också ett intrikat spel mellan suffragetterna, polisen och medierna. Suffragetterna har ett högkvarter där det trycks tidningar och flygblad. Men de tycker inte att medierna uppmärksammar deras sak tillräckligt. Polisen balanserar mellan att göra tillslag, arrestera och lagföra kvinnorna, och att inte riskera deras liv, vilket skulle kunna gynna suffragetternas sak och ge dem

martyrstatus. Fundera över hur det här spelet mellan makt, media och suffragetter beskrivs.

- Hur gör vi oss hörda? Suffragetterna inser att medierna är viktiga. Därför beger sig Maud och Emily till hästkapplöpningen där de vet att kungen kommer att närvara inför ett gigantiskt mediauppbåd. Hur tänker de att detta ska gynna deras sak? Via vilka mediala plattformar kan olika rörelser föra ut sina budskap idag?

- Emily Wilding Davisons död blir en tragisk påminnelse om hur desperat kamp fordrar sina offer. Men händelsen fick också stor internationell uppmärksamhet och drog världens blickar mot kvinnokampen. Ta gärna reda på mer om Emily Davison som var en av de mest hårdföra kvinnorna i rörelsen.

- I filmens slut övergår fiktionens bilder i autentiska filmbilder från Emilys begravning. I eftertexterna rullar vitt på svart vilket år olika nationer fick kvinnlig rösträtt. Vi hör Maud läsa några rader ur boken *Three Dreams in a Desert*, som hon fått i gåva av Emily och som vandrat från en suffragett till en annan:

Silence. What do you hear?’

And she said:

’I hear the sound of feet.’

’A thousand times, ten thousands

and thousands of thousands,

and they beat this way.’

They are the feet of those

that shall follow you.

Lead on.

Vilket eko tror ni att suffragetterna har i vår tid. Hur kan filmen skildra både sin tid och vår egen?

- Malala från Pakistan, som kämpar för flickors rätt till utbildning, det ryska konstnärskollektivet Pussy Riot, som utmanar makten i Ryssland och Beyoncé, som gör feministiska och antirasistiska utspel. Idag kan kvinnliga förebilder finnas i olika sfärer. Vilka ser ni som feministiska eller politiskt inspirerande förebilder idag?

Tips på fördjupning

Läsning:

Pennskaftet (1910) av Elin Wägner, Bokförlaget Atlantis, 2012

Lästips från författaren Lucy Ribchester i The Guardian:

<http://www.theguardian.com/books/2015/jan/07/top-10-books-suffragettes-lucy-ribchester>

Länk om afroamerikanska kvinnor som tidigt var förgrundsgestalter i kvinnokampen i USA:

<http://www.makers.com/blog/african-american-suffragists-history-forgot>

Film:

Pink Saris (dokumentär, Kim Longinotto, 2010)

<http://www.gulabigangoofficial.in/>

Shoulder to Shoulder (tv-serie, Waris Hussein, m fl, 1974)

<https://www.youtube.com/watch?v=tbgZ2kPbqWc>

Fröken Frimans krig (tv-serie, Harald Hamrell, m fl, 2013-16)

<http://www.svt.se/froken-frimans-krig>

Produktionsuppgifter

Storbritannien 2015

Producenter: Alison Owen, Faye Ward

Manus - Abi Morgan

Regi - Sarah Gavron

Foto - Eduard Grau

Klippning - Barney Pilling

Medverkande

Maud - Carey Mulligan

Violet - Anne-Marie Duff

Sonny - Ben Whislaw

Edith - Helena Bonham Carter

Emily - Natalie Press

Mrs Pankhurst - Meryl Streep

m fl.

Redaktion

Text: Louise Lagerström

Redaktör: Anna Håkansson

Svenska Filminstitutet, juni 2016

Kontakt

filmiskolan@filminstitutet.se

filminstitutet.se/filmpedagogik

Observera

Filminstitutet kan inte garantera att filmen finns i distribution

sedan den har slutat visas på ordinarie biografrepertoar. Via

länken <http://www.filminstitutet.se/sv/fa-kunskap-om-film/film-i-skolan/>

om-att-boka-skolbio/ kan ni lära er mer om hur en hittar och bokar film för visningar i lärande sammanhang.